

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2023. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.2.31>

УДК 336.71

Я. А. Дроботя,

к. е. н., доцент, Полтавський державний аграрний університет, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6716-4654>

О. О. Дорошенко,

к. е. н., доцент, Полтавський державний аграрний університет, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1163-8635>

УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ

Ya. Drobotia,

PhD in Economics, Associate Professor,

Poltava State Agrarian University, Ukraine

O. Doroshenko,

PhD in Economics, Associate Professor,

Poltava State Agrarian University, Ukraine

BANKING RISK MANAGEMENT

У статті визначено причини надмірної ризиковості банківської діяльності. Досліджено процес управління банківськими ризиками, як процес, що має три рівні: державний, рівень монетарного регулятора – Національного банку України та рівень окремого комерційного банку. В межах управління на рівні держави та на рівні монетарного регулятора

узагальнено інформацію стосовно основних нормативно-правових актів відносно регулювання банківських ризиків. Узагальнено складові механізму управління банківськими ризиками з боку держави та монетарного регулятора. Підсумовано складові системи управління банківськими ризиками на рівні Національного банку України. В межах внутрішнього рівня управління, тобто рівня окремо взятого комерційного банку узагальнено функції системи управління банківськими ризиками, сформовано етапи процесу управління банківськими ризиками, узагальнено стратегії управління банківськими ризиками з розбивкою на внутрішні та зовнішні.

Banking risk management is extremely important not only within an individual bank, but also at the level of the monetary regulator and the state as a whole. This importance is due to the excessive riskiness of banks' activities and the impact of banking risks on the risks of the banking system as a whole, the risks of the state and each of its entities. Therefore, banking risk management should form a comprehensive synergistic system. Despite numerous studies concerning banking risks, factors influencing banking risks, risk assessment and management, as well as comprehensive regulations on this issue, we believe that the issue of banking risk management is not sufficiently researched. In particular, we claim it is appropriate to consider banking risk management systems as a three-tiered process. This, in our opinion, is what makes this publication appropriate and topical. The aim of the paper is to study the process of banking risk management at the level of the state, monetary regulator and commercial bank. Risks within banking activities cover all areas of bank functioning, affecting profit, financial stability, stability, reputation and economic security of the bank. The article identifies the causes of excessive riskiness of banking activities. The process of bank risk management is studied at three levels: the state level, the level of the monetary regulator – the National Bank of Ukraine and the level of a separate commercial bank. Within the framework of management at the level of the state and at the level of the monetary regulator, information on the main regulatory

legal acts regarding the regulation of banking risks is summarized. The components of the mechanism of banking risk management by the state and the monetary regulator are summarized. The components of the banking risk management system at the level of the National Bank of Ukraine are considered. Within the internal level of management, i.e., the level of a single commercial bank, the functions of the bank risk management system are summarized, the stages of bank risk management are defined, and the strategies for managing bank risks, both internal and external, are summarized.

Ключові слова: *Банківські ризики, управління банківськими ризиками, Національний банк України, комерційний банк.*

Key words: *Banking risks, banking risk management, National Bank of Ukraine, commercial bank.*

Постановка проблеми. Банківські ризики належать до тих ризиків, котрі здійснюють не лише несистематичний вплив, тобто вплив в межах діяльності банку, а й систематичний вплив, тобто вплив на суб'єктів, що взаємодіють з банком, вплив на банківську систему в цілому. Оскільки традиційно вважається, що банки – установи, що забезпечують рух фінансових потоків держави, об'єднуючи навколо себе всі ринки та всіх суб'єктів держави, то відповідно банківські ризики – ризики, котрі віддзеркалюються на економіці держави в цілому. Саме тому, вважаємо, що питання управління банківськими ризиками є надзвичайно актуальним, а дане управління зменшує ризики не лише окремого комерційного банку, банківської системи в цілому, а й ризики держави в цілому та кожного окремого її суб'єкта.

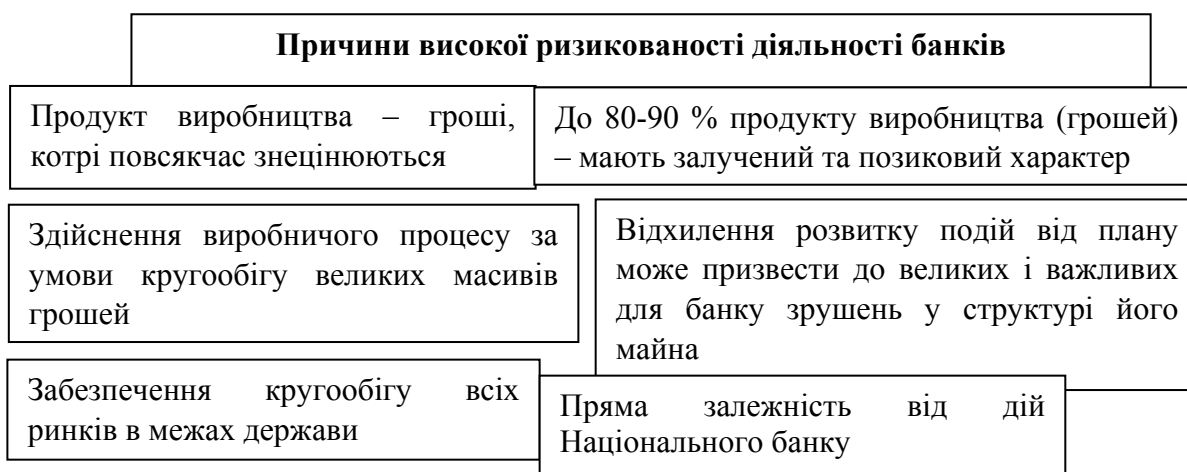
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню управління банківськими ризиками присвячено досить багато наукових праць. Так, зокрема В. В. Бобиль [1] досліджував питання теорії і практики здійснення управління банківськими ризиками в реаліях кризи. В. В. Коваленко

аналізував теоретичні і методичні аспекти системи ризик-менеджменту в банках [10]. Інтегрована система управління ризиками банку є об'єктом дослідження Н.П. Шульги, В.І. Міщенко, Л.Л. Анісімової [2]. Окрім того варто звернути увагу на законодавчу базу, що висвітлює дане питання [3-9].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на чисельний доробок наукових праць відносно банківських ризиків, чинників впливу на банківські ризики, їх оцінки, управління, ґрунтовні нормативно-правові акти з даного питання, на нашу думку, що питання процесу управління банківськими ризиками є дослідженим не в повній мірі. Зокрема, вважаємо, що доцільним розгляд системи управління банківськими ризиками як процесу, що здійснюється в межах трьох рівнів, що, на наш погляд, обумовлює доцільність та актуальність публікації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження процесу управління банківськими ризиками на рівні держави, монетарного регулятора та на рівні комерційного банку.

Виклад основного матеріалу. Ризики в межах банківської діяльності проникають у всі сфери банківського функціонування, впливаючи на прибуток, фінансову стійкість, стабільність, репутацію банку, його економічну безпеку. В межах рис. 1 нами узагальнено базові причини високої ризикованості діяльності банків.

Рис. 1. Причини високої ризикованості діяльності банків

Джерело: узагальнено на основі [1-2; 10]

Оскільки діяльність комерційних банків досить важлива для стабільності держави та її суб'єктів, то управління банківськими ризиками, яке включає в себе регулювання, нагляд і контроль здійснюється не лише на рівні окремо взятого комерційного банку, а й на рівні держави в цілому, на рівні монетарного регулятора (рис. 2).

Рис. 2. Рівні управління банківськими ризиками

Джерело: узагальнено на основі [1-2; 4, 5,10]

Отже, управління відносно банківських ризиків розпочинається на рівні держави із законотворення. В межах табл. 1 нами подано основні нормативно-правові акти України відносно регулювання, нагляду та контролю за банківськими ризиками.

Процес управління банківськими ризиками на рівні держави та монетарного регулятора базується на певному механізмі (табл. 2).

Таблиця 1. Нормативно-правові акти України відносно банківських ризиків та управління ними

Назва документу 1	Джерело 2
Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text
Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text
Постанова НБУ від 11.06.2018 №64 «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах»	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text
Постанова НБУ від 30.06.2016 №351 «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями»	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text
Постанова НБУ від 04.05.2018 № 50 «Про затвердження Положення про Кредитний реєстр Національного банку України»	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0050500-18#Text
Постанова НБУ від 22.12.2017 № 141 «Про затвердження Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України»	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17#Text
Постанова правління НБУ від 15.12.2017 № 803-рш «Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні»	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text
Постанова правління НБУ 28.08.2001 № 368 «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні»	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text
Постанова правління НБУ 02.08.2004 № 361 «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України»	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04#Text

Таблиця 2. Складові механізму управління банківськими ризиками з боку держави та монетарного регулятора

Назва складової	Характеристика складової
Система регулювання діяльності комерційних банків	- закони та ін. нормативно-правові акти, що регулюють банківську діяльність
Система зовнішньої підтримки діяльності банків	- кредитування з боку НБУ, страхування, ліцензування, тощо
Система фінансових важелів	- форми впливу на процес прийняття та реалізації управлінських рішень: ціна, процент, прибуток, чистий грошовий потік, страхова премія, тощо
Система фінансових методів	- способи та методи контролю управлінських рішень: метод техніко-економічних розрахунків, балансовий метод, економіко-статистичний, економіко-математичний метод, методи експертних оцінок, методи дисконтування вартості, методи нарощення вартості, методи диверсифікації, методи амортизації, хеджування тощо
Система фінансових інструментів	- засоби реалізації управлінських рішень: платіжні, кредитні, депозитні інструменти, інструменти інвестування, інструменти страхування

Джерело: узагальнено на основі [1-2; 4-10]

Рівень управління банківськими ризиками з боку монетарного регулятора здійснюється шляхом формування та регламентування постанов, інструкцій, положень та правил з врахуванням законів. Як зазначено у ст.56 Закону України «Про національний банк України» нормативно-правові акти НБУ мають регулятивний характер, розробляючись враховуючи закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [5]. У ст. 61 Закону України «Про Національний банк України» зазначено, що НБУ здійснює регулятивні функції відносно банківської діяльності загалом та банківських ризиків зокрема як державний регулюючий орган безпосередньо і через створений орган з регулюючого нагляду [5].

У ст. 55 Закону України «Про національний банк України» зазначено, що головна ціль здійснення банківського регулювання, нагляду – це безпека і стабільність банківської системи, захист інтересів вкладників та кредиторів.

Варто також зазначити, що в межах ст. 48 Закону України «Про банки та банківську діяльність» зазначено, що банкам взагалі забороняється проводити ризикову діяльність, що загрожує інтересам вкладників і кредиторів. Для цього НБУ на базі нормативно-правового акту визначає перелік ознак, що вказують на ризикову діяльність, котра загрожує інтересам вкладників та кредиторів [5].

Вважаємо, що система управління банківськими ризиками на рівні НБУ має певні складові (табл. 3).

Внутрішній процес управління банківськими ризиками - рівень комерційних банків, який здійснюється в межах окремо взятого комерційного банку з дотриманням регламентацій держави та монетарного регулятора.

Здійснення управління банківськими ризиками на рівні комерційного банку передбачає інтеграцію стратегії управління банківськими ризиками в загальну стратегію діяльності банків. Управління банківськими ризиками пронизує банківську діяльність вцілому від найнижчого рівня – рівня виконання окремих дій, операцій, до найвищого рівня – рівня прийняття

управлінських рішень. Вважаємо, що в процесі мінімізації банківських ризиків повинен бути задіяний кожен банківський працівник: від охоронця, касира, економіста, бухгалтера, працівника кредитного відділу до керуючого персоналу, власників, адже кожен із них як генерує ризики, так і мінімізує їх.

Таблиця 3. Складові системи управління банківськими ризиками на рівні НБУ

Складові системи управління	Характеристика складових системи управління банківськими ризиками
Адміністративне регулювання	1) реєстрація банків і ліцензування їх діяльності; 2) встановлення вимог та обмежень відносно діяльності банків (операцій, послуг, реклами, конкуренції, відносин банку з клієнтами, пов'язаних з банком осіб, участі банків у складі юридичної особи, вимоги до банківської таємниці та її збереження, відповідальності банку за зобов'язаннями тощо); 3) застосування санкцій (адміністративні, фінансові); 4) нагляд за діяльністю банків; 5) надання рекомендацій з приводу діяльності банків
Індикативне регулювання	1) встановлення економічних нормативів, що є обов'язковими для виконання з боку комерційних банків; 2) визначення норм відносно обов'язкових резервів для банків; 3) встановлення вимог відносно визначення (розрахунку) банками обсягу ризиків; 4) визначення процентної політики; 5) здійснення рефінансування банків; 6) формування кореспондентських відносин; 7) управління золотовалютними резервами, включаючи валютні інтервенції; 8) регулювання операцій з цінними паперами на відкритому ринку; 9) регулювання імпорту та експорту капіталу
Інспекційні перевірки	1) планові (один раз на рік за попереднім планом і повідомленням про перевірку банк); 2) позапланові (за сумнівів відносно забезпечення стабільності банку)
Заходи впливу	1) письмове застереження; 2) примус на сплату банком грошового зобов'язання; 3) примус до вжиття заходів для усунення, недопущення порушень в майбутньому; 4) примус на вжиття заходів покращення фінансового стану банку та зниження ризикованості; 5) зупинка стосовно виплати дивідендів чи розподілу капіталу; 6) обмеження, зупинення чи припинення окремих банківських операцій; 7) заборона стосовно бланкових кредитів; 8) накладення штрафів; 9) заборона на право голосу (тимчасова); 10) вимога на відчуження акцій; 11) відсторонення посадової особи; 12) віднесення банку до проблемних; 13) відкликання ліцензії та ліквідація банку

Джерело: [4]

В межах табл. 4 нами узагальнено основні функції відносно системи управління банківськими ризиками на рівні комерційного банку.

Система здійснення управління відносно банківських ризиків надає змогу управлінському персоналу банку окреслювати, локалізувати, вимірювати і контролювати ризики, нейтралізувати їх, а за неможливості нейтралізації, зводити їх до мінімуму.

Таблиця 4. Функції системи управління банківськими ризиками на рівні комерційного банку

Функції	Характеристика функцій
Методологічна	- розробка внутрішніх положень, вимог до звітності, документообігу, розподілу повноважень
Аналітична	- формування єдиного інформаційно-аналітичного простору в межах банку, аналіз стосовно банківських операцій з позицій різних оціночних показників
Регулююча	- управління відносно активів і пасивів, ціноутворення стосовно банківських продуктів і послуг, реалізація стосовно кредитної політики, встановлення внутрішніх нормативів, лімітів
Контрольна	- внутрішній моніторинг, внутрішній і зовнішній аудит, забезпечення діяльності служби внутрішнього контролю, служби безпеки

Джерело: узагальнено на основі [1, 2, 4,10]

Процес управління банківськими ризиками на рівні комерційного банку поданий нами в межах табл. 5.

Управління банківськими ризиками здійснюється із використанням конкретних стратегій та механізмів реалізації (табл. 6).

Досліджуючи стратегії здійснення управління банківськими ризиками та механізми їх втілення слід відзначити, що банківські установи використовують загальні стратегії менеджменту відносно ризиків. Тобто, стратегії є традиційними, специфіки вони набувають лише під час втілення в межах окремих комерційних банків.

Таблиця 5. Процес управління банківськими ризиками на рівні комерційного банку

Етапи управління	Зміст етапів управління
Стратегічний рівень	
1. Формування мети та цілей здійснення стратегічного управління банківськими ризиками	1.1. Визначення мети управління банківськими ризиками. 1.2. Визначення стратегічних цілей управління банківськими ризиками. 1.3. Визначення тактичних цілей управління банківськими ризиками
2. Аналіз та оцінка досяжності визначених цілей на основі прогнозу фінансового стану комерційного банку та ймовірних ризиків	2.1. Формування прогнозу фінансового стану комерційного банку та ймовірних ризиків з використанням економіко-математичного моделювання. 2.2. Аналіз ймовірності досягнення мети та цілей попереднього етапу
3. Стратегічний аналіз фінансового стану комерційного банку та ймовірних ризиків	3.1. Дослідження сильних та слабких сторін, внутрішнього і зовнішнього середовища діяльності комерційного банку за допомогою статистичних методів, методів коефіцієнтного аналізу, економіко-математичного моделювання, експертних методів. 3.2. Уточнення мети та цілей стратегічного управління банківськими ризиками на основі отриманих прогнозних значень, значень думки експертів, коефіцієнтного аналізу тощо. 3.3. Коригування поставлених цілей
4. Формування та реалізація стратегії управління банківськими ризиками	4.1. Обґрунтування стратегії управління банківськими ризиками. 4.2. Розробка плану реалізації стратегії. 4.3. Реалізація стратегії
5. Оцінка результатів стратегічного управління банківськими ризиками	5.1. Оцінка досягнення мети та цілей стратегічного управління банківськими ризиками. 5.2. Оцінка ефективності стратегії управління банківськими ризиками. 5.3. Визначення необхідності коригування стратегії управління банківськими ризиками в наступних періодах
Операційний рівень	
1. Ідентифікація ризику, його виявлення і класифікація	1.1. Ідентифікація ймовірних банківських ризиків. 1.2. Ідентифікація систематичних та несистематичних факторів ризику. 1.3. Ідентифікація портфелю банківських ризиків. 1.4. Ідентифікація найбільш ризикових операцій, напрямів діяльності банку
2. Пошук джерел інформації для оцінювання ризику	2.1. Ідентифікація зовнішньої інформації: законодавчі та нормативні акти, інструкції, постанови, ліміти, нормативи НБУ, стан економіки, політична ситуація в країні, рівень інфляції тощо. 2.2. Ідентифікація внутрішньої інформації: розподіл банківських обов'язків первинна та фінансова документація, електронні бази даних тощо. 2.3. Забезпечення циркуляції інформації між суб'єктом та об'єктом управління
3. Вибір критеріїв та методів оцінювання вірогідності реалізації ризику	3.1. Статистичні методи. 3.2. Методи коефіцієнтного аналізу. 3.3. Методи економіко-математичного моделювання. 3.4. Експертні методи
4. Визначення рівня вартості під ризиком	4.1. Визначення ймовірності настання ризикової події. 4.2. Визначення групи банківських ризиків вірогідність яких визначити неможливо. 4.3. Визначення обсягу ймовірних фінансових втрат. 4.4. Визначення загального рівня банківського ризику по окремим ризикам, операціям, видам діяльності та по банківській установі в цілому. 4.5. Визначення VaR
5. Розробка та вжиття заходів щодо мінімізації ризиків	5.1. Використання внутрішніх механізмів нейтралізації банківських ризиків. 5.2. Використання зовнішніх механізмів нейтралізації банківських ризиків
6. Формування системи критеріїв прийняття управлінських рішень відносно ризику	6.1. Ставлення до ризику власників банку, управлінського персоналу та конкретних виконавців банківських операцій. 6.2. Формування системи управління фінансами та банківськими ризиками конкретного комерційного банку
7. Прийняття ризикових рішень	7.1. Прийняття фінансового рішення. 7.2. Уникнення певної дії, діяльності, рішення
8. Аналіз досяжності результатів, за необхідності їх коригування	8.1. Постійний моніторинг та контроль досяжності операційних цілей та ризиків. 8.2. Коригування операційних цілей за потреби

Джерело: узагальнено на основі [1, 2, 4, 10]

Таблиця 6. Стратегії і механізми реалізації процесу управління банківськими ризиками

Внутрішні		Зовнішні	
Стратегії	Механізми реалізації стратегій	Стратегії	Механізми реалізації стратегій
Стратегія уникнення ризику	Відмова від ризикової операції, ненадійних клієнтів, проектів тощо	Стратегія передачі ризику	Часткова або повна передача ризику страховій компанії за певну плату
Стратегія зниження ризику	Здійснення процесів: - самострахування; - диспації; - лімітування; - хеджування; - сек'юритизації відносно банківських активів		
Стратегія утримання ризику	Утримання ризику на означеному рівні шляхом формування підрозділів вчасного реагування та управління банківськими ризиками		
Стратегія передачі ризику	Розподіл ризику між учасниками операції, проекту тощо		

Джерело: узагальнено на основі [1, 2, 10]

Досліджуючи такий інструмент управління банківськими ризиками як диспація слід відзначити, що розпорошення ризику може здійснюватися шляхом: диверсифікації термінів; диверсифікації об'єктів; диверсифікації операцій; диверсифікації видів діяльності; диверсифікації відносно учасників операцій.

Досліджуючи інструмент лімітування відносно банківських ризиків, варто акцентувати, що в межах банків лімітуванню підлягають певні види банківських ризиків:

- кредитний (формування лімітів за окремими контрагентами, за географічною, галузевою концентрацією);
- ризик ліквідності (формування лімітів розриву ліквідності);
- ринковий (формування лімітів чутливості вартості портфелів до коливань процентних ставок, змін ставок дохідності в межах валют, лімітів відкритих, закритих позицій в межах окремих валют, ліміту загальної відкритої валютної позиції).

Сек'юритизація відносно банківських активів являє собою процес об'єднання активів банку та формування на їх основі цінних паперів на продаж з ціллю зменшення банківських ризиків.

Самострахування передбачає формування банківських резервів, використання механізму хеджування.

Варто зазначити, що в банку повинен здійснюватись управлінський процес відносно ризиків з чітким розподілом обов'язків згідно сформованої стратегії.

Висновки. Управління банківськими ризиками надзвичайно важливе не лише в межах окремого банку, а й на рівні монетарного регулятора, держави в цілому. Така вагомість даного управління викликана надмірною ризиковістю діяльності банків та впливом банківських ризиків на ризики банківської системи в цілому, держави та кожного із суб'єктів даної держави. Тож, управління відносно банківських ризиків повинно формувати комплексну синергічну систему, що складається із трьох рівнів: державний, рівень монетарного регулятора, рівень комерційного банку.

Література

1. Бобиль В. В. Фінансові ризики банків: теорія та практика управління в умовах кризи: монографія. Дніпропетровськ: Дніпропетр. нац. ун-ет залізн. трансп. імені акад. В. Лазаряна, 2016. 300 с.

2. Інтегрована система управління ризиками банку: монографія / Н.П. Шульга, В.І. Міщенко, Л.Л. Анісімова та ін. ; за заг. ред. Н.П. Шульги. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 440 с.

3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III / Верховна рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 26.01.2023 р.).

4. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV/ Верховна рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 26.01.2023 р.).

5. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова, Інструкція Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 р. № 368 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> (дата звернення: 26.01.2023 р.).

6. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків»: методичні вказівки затверджені Постановою Правління Національного банку України від 15 березня 2004 р. № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04> (дата звернення: 26.01.2023 р.).

7. Про затвердження Положення про планування та порядок проведення інспекційних перевірок: Постанова, Положення Правління Національного банку України від 17 липня 2001 р. № 276. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-01> (дата звернення: 26.01.2023 р.).

8. Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: Постанова, Інструкція Правління Національного банку України від 24 жовтня 2011 р. № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11> (дата звернення: 26.01.2023 р.).

9. Система ризик-менеджменту в банках: теоретичні та методологічні аспекти: монографія / за ред. В.В. Коваленко. Одеса: ОНЕУ, 2017. 304 с.

References

1. Bobyl, V. V. (2016), *Finansovi ryzyky bankiv: teoriia ta praktyka upravlinnia v umovakh kryzy* [Financial risks of banks: theory and practice of management in crisis conditions], Dnipropetr. nats. un-et zalizn. transp. imeni akad. V. Lazariana, Dnipropetrovsk, Ukraine.

2. Shulha, N.P. and Mischenko, V.I. and Anisimova L.L. (2018) *Intehrovana systema upravlinnia ryzykamy banku* [The bank's integrated risk management system], Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.

3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2000), The Law of Ukraine “About banks and banking activities”, available at: <http://www.rada.gov.ua> (Accessed 26 January 2023).

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine “About the National Bank of Ukraine”, available at: <http://www.rada.gov.ua> (Accessed 26 January 2023).

5. The National Bank of Ukraine (2001), Resolution of the board of the NBU “On the approval of the Instructions on the Procedure for Regulating the Activities”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> (Accessed 26 January 2023).

6. The National Bank of Ukraine (2004), Resolution of the board of the NBU “Methodological guidelines for bank inspection "Risk assessment system"”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04> (Accessed 26 January 2023).

7. The National Bank of Ukraine (2001), Resolution of the board of the NBU “On the approval of the Regulation on planning and the procedure for conducting inspections”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-01>. (Accessed 26 January 2023).

8. The National Bank of Ukraine (2011), The instruction approved by the resolution of the Board of the National Bank of Ukraine “On the approval of the Instruction on the procedure for drawing up and publishing financial statements of Ukrainian banks”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11>. (Accessed 26 January 2023).

9. Kovalenko, V.V. (2017) *Systema ryzyk-menedzhmentu v bankakh: teoretychni ta metodolohichni aspekty* [Risk management system in banks: theoretical and methodological aspects], ONEU, Odesa, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2023 р.